

Trends in gebruik van opioïden en benzodiazepines na een heup- of knieprothese

Het gebruik van sterke pijnstillers (opioïden) na een gewrichts-
vervangende operatie van de heup of knie is de afgelopen
jaren toegenomen. Ook het gebruik van kalmeringsmiddelen
(benzodiazepines) in de algemene bevolking is gestegen.
Beide middelen kunnen risico's geven, zoals sufheid, vallen en
botbreuken, ademhalingsproblemen, afhankelijkheid en een
overdosis. Het wordt daarom afgeraden om deze middelen
tegelijk te gebruiken, omdat dat de kansen op deze risico's nog
groter maakt.

In dit onderzoek is gekeken naar het gebruik van opioïden en
benzodiazepines, apart én samen, bij mensen die tussen 2013

en 2022 een primaire heupprothese vanwege artrose of een
fractuur of een primaire knieprothese vanwege artrose kregen.
Hiervoor zijn gegevens uit de LROI gekoppeld aan die van de
Stichting Farmaceutische Kengetallen. Stichting Farmaceutische
Kengetallen registreert bijna alle recepten die in Nederland
buiten het ziekenhuis worden voorgeschreven. Iemand werd
als een gebruiker gezien als er minstens één voorgeschreven
recept was in het jaar vóór of ná de operatie. Als er minstens
zeven dagen overlap was tussen het recept voor een opioïde
en een benzodiazepine, werd dat gezien als gelijktijdig gebruik.
Ook is gekeken naar wie deze medicatie voorschreven, zoals
orthopeden, huisartsen en andere zorgprofessionals.

Gebruik van opioïden en benzodiazepines na een heup- of knieprothese tussen 2013 en 2022

		Heupprothese vanwege artrose		Heupprothese vanwege fractuur		Knieprothese vanwege artrose	
		Vóór de operatie	Na de operatie	Vóór de operatie	Na de operatie	Vóór de operatie	Na de operatie
 Gebruik van opioïden sterke pijnstillers	 neemt toe	25% in 2013	36% in 2013	19% in 2013	30% in 2013	27% in 2013	55% in 2013
		34% in 2022	69% in 2021	20% in 2022	61% in 2021	33% in 2022	83% in 2021
 Gebruik van benzodiazepines kalmeringsmiddelen	 neemt af	18% in 2013	22% in 2013	21% in 2013	27% in 2013	17% in 2013	23% in 2013
		14% in 2022	14% in 2021	18% in 2022	25% in 2021	13% in 2022	16% in 2021
 Gelijktijdig gebruik van opioïden en benzodiazepines	 bleef stabiel	5%	6%	4%	11%	6%	9%

Voorschrijvers gelijktijdig gebruik van opioïden en benzodiazepines

Orthopeden
(mede-)betrokken

29%
van eerste recepten

Huisartsen

Grootste deel
van de herhaalrecepten

Conclusie

Tussen 2013 en 2022 is het gebruik van kalmeringsmiddelen (benzodiazepines) bij mensen met een heup- of knieprothese in Nederland afgenomen. Het gebruik van sterke pijnstillers (opioïden) is in diezelfde periode juist sterk toegenomen, zowel vóór als na de operatie. Ondanks waarschuwingen over de risico's gebruikte tussen de 6 en 11 procent van de mensen beide middelen tegelijk. Huisartsen schreven deze medicijnen het vaakst voor, maar orthopeden waren medeverantwoordelijk voor ongeveer een derde van de voorschriften waarbij beide middelen tegelijk werden gebruikt in de eerste maanden na de operatie. Deze resultaten laten zien dat vooral het gebruik van opioïden nog steeds een belangrijk aandachtspunt is in de zorg rondom heup- en knieprothesen.